

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Izhaja vsake srede
Cene: Letno din 37—, polletno
din 18—, četrtletno din 9—, ino-
zemstvo din 64—
Poštno-čekovni račun številka 10.503

Cene inseratov: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Sporazum s Hrvati — jasna in odločna politika vlade Izjava vlade Dragiša Cvetkoviča

Na seji narodne skupščine 16. februarja je podal predsednik vlade in notranji minister Dragiša Cvetkovič v imenu svoje vlade naslednjo izjavo:

Utrjevanje in ureditev notranjih razmer

Gospodje poslanci! Kraljevska vlada, ki ji imam čast predsedovati, se je sestavila z najvišjim poslanstvom, da se loti utrjevanja in ureditve naših notranjih razmer, da pripravi ureditev tistih vprašanj, ki so pogoj za to utrjevanje, in da razen tega zbere vse ljudske sile, ki so se do sedaj jalovo zapravljalne v medsebojnem trenju, ter da jih v trajnem notranjem miru uporabi za graditev tiste državne politike, ki bo porok popolnega miru v državi, gospodarskega blagostanja in varnosti ter miru na mejah.

Sporazum s Hrvati — eno glavnih vprašanj

Na tej poti je eno izmed glavnih vprašanj nedvomno ureditev razmer v naziranjih, ki obstoje že 20 let pri bratih Hrvatih o osnovnih vprašanjih naše državne politike. Stoječ na načelu, da se morajo med nami ustvariti trajni, boljši in trdnjši odnosi glede sodelovanja v državnem življenju na temelju popolne enakopravnosti, in upoštevajoč pri tem važna dejstva naše zgodovinske preteklosti, misli kraljevska vlada, da mora biti sporazum s Hrvati kot hrvatsko vprašanje njena jasna in odločna politika. Zato morajo biti že priprave za to veliko pot takšnega značaja, da bodo odločno pustile ob strani vse metode preteklosti, ki so to najvažnejše notranjedinjavno vprašanje z raznim taktiziranjem oddaljile od njegove prave ureditve.

Nova usmeritev naše notranje politike

Kraljevska vlada misli, da se more po tej poti ustvariti čvrst temelj za novo usmeritev naše notranje politike. Kraljevska vlada želi, da se v ozračju vzajemnega bratskega razumevanja in strpnosti lotimo urejanja te zgodovinske naloge. Toda ravnar zaradi njenega velikega pomena in košljivosti se moramo vsi zavedati, da se morajo avtoriteta države, javni in socialni red, varnost imetja in red v upravi v celoti ohraniti.

Gospodarska in finančna politika

V svoji gospodarski in finančni politiki bo kraljevska vlada posvetila vso svojo pozornost temu, da se smotrno in po načrtu zagotove najugodnejši pogoji, tako gnotni kakor tehnični in dušeslovni, za čim boljši gospodarski napredek v državi, tako da bo

postopno diferenciranje našega gospodarstva in boljša izraba naših možnosti pripomogla k splošni povzdigi ljudskega blagostanja in gospodarske neodvisnosti. Stojimo brezpogojno na stališču, da je proračunsko ravnotežje osnova in temelj dobrih državnih financ. Kraljevska vlada bo pri tem upoštevala plačilno moč prebivalstva in pravilno razdelitev bremen. Še posebej bo pa posvetila pozornost javnemu kreditu v državi in izboljšanju pogojev za razvoj narodnega varčevanja ter bo zagotovila trdnost našega denarja.

Ohranitev miru v zunanji politiki

V zunanjepolitičnem pogledu bo kraljevska vlada nadaljevala dosedanjo politiko z istim prizadevanjem in v isti smeri, s ciljem ohranitve miru in politične okrepitve naše države. Kraljevini Jugoslaviji se je v zadnjih štirih letih in pol pod vodstvom kraljevskega namestništva posrečilo z

vztrajno in tvorno politiko doseči z velisilami in z vsemi sosedi tesnejše prijateljske stike. Uspehi zadnjih let dokazujejo, da so bila pota, ki si jih je začrtala zunanja politika Jugoslavije za dosego mednarodnega sporazuma, prava. Zato je bilo v težkih mednarodnih političnih časih zmerom možno držati se smeri, ki je pokazala, da živi kraljevina Jugoslavija s vsemi državami v dobrem in urejenem razmerju. Naloga naše zunanje politike bo tudi v bodoče v tem, da bo skrbno čuvala že pridobljena prijateljstva, da bo vse dobro razmerje negovala in ga izgradila v najboljšem smislu. Kraljevska vlada je prepričana, da bo za takšen svoj program deležna podpore javnosti in podpore te zbornice, kar je neobhodno potrebno za uspeh dobre državne politike, in da bo pri splošnovalnem delu v tej smeri deležna visokega zaupanja kraljevskega namestništva.

Zgodovinska seja narodne skupščine in senata

Za zgodovinsko važno sejo narodnega predstavnštva 16. februarja je vladalo največje zanimanje v državi sami in v zunanjem svetu. Poslanci so se zbrali skoro polnoštevilno ob navzočnosti vseh ministrov in občinstvo je napolnilo vse prostore na galeriji.

Ob desetih predpoldne je začel sejo predsednik verifikacijskega odbora Vojko Cvrkič, kateremu je bilo poverjeno vodstvo skupščinskih poslov do izvolitve stalnega predsedništva. Na tej seji sta bila prečitana ukaza kraljevih namestnikov o ostavki Stojadinovičeve in o imenovanju Cvetkovičeve vlade, katera so poslušali poslanci stoje.

Za tem se je spomnil predsednik Cvrkič v posebnem govoru smrti papeža Pija XI. Ob koncu toplih besed je pozval poslance, da so vzkliknili v znak spoštovanja do velikega pokojnika trikrat »Slava mu!«

Pred prehodom na dnevni red je bila prečitana izjava opozicije, da pri volitvah stalnega skupščinskega predsedništva ne bo sodelovala in je tudi za čas volitev zapustila zbornično dvorano

Volitve skupščinskega predsedstva

Volitve skupščinskega predsedstva so trajale skoraj tri četrt ure. Izid je objavil predsednik Cvrkič. Za predsednika parlamenta je glasovalo 292 poslancev. Kandidat vladne večine Milan Simonovič je dobil 257 glasov. Praznih glasovnic je bilo 35. Gre za JRZ poslance, kateri še niso pre-

stopili v tabor Cvetkovičeve politike za sporazum s Hrvati.

Za predsednikom so bili izvoljeni trije podpredsedniki in za te je glasovalo 291 poslancev. Prvi podpredsednik narodnega predstavnštva je postal Slovenec Alojzij Mihelič, bivši celjski župan, ki je dobil 263 glasov, drugi podpredsednik je Srb dr. Dragan Danič, tretji podpredsednik pa je Bosanec Nurijo Pozderac. Nato je bilo izvoljenih še pet skupščinskih tajnikov.

Novo predsedstvo zavzame svoja mesta

Koj po izvolitvi je zavzelo burno pozdravljeno novo predsedstvo svoja mesta. Predsednik Simonovič se je zahvalil za izvolitev in je prosil vso skupščino za sodelovanje, ker resni časi, v katerih živimo, nalagajo velike dolžnosti in odgovornosti. Na skupščini leži velika zgodovinska odgovornost naše lepe zedinjene domovine in celokupnega naroda.

Svoj govor je zaključil predsednik z vzklikom kralju, knezu namestniku Pavlu, kraljevskemu domu in Jugoslaviji.

Deklaracijska seja

Z govorom g. Simonoviča je bil izčrpan dopoldanski dnevni red. Novi predsednik je pozval 16. februarja poslance še na popoldansko sejo ob petih, na kateri je prečital predsednik vlade Cvetkovič med navdušenim odobravanjem ter burnim ploskanjem izjavo ali deklaracijo vlade, katero prinašamo na prvem mestu današnje številke.

V SENATU

Ko je bila izjava vlade prečitana in z največjim navdušenjem odobrena v skupščini, so se podali člani vlade v senat, kjer je pričela seja 16. februarja ob 18.15.

Sejo je vodil predsednik senata dr. Anton Korčec, ki je prečital ukaz o ostavki Stojadinovičeve in o imenovanju Cvetkovičeve vlade.

Predsednik dr. Korošec se je spomnil smrti sv. očeta Pija XI., katerega je imenoval velikega glasnika za moralno obnovo celokupnega človeštva.

Odbori skupščine in senata

Na drugi redni seji narodne skupščine 17. februarja so bili izvoljeni stalni odbori. Opozicija na tej seji ni bila navzoča, ker je sklenila, da ne bo sodelovala pri volitvah skupščinskega predsedstva in odborov. Vložena je bila samo kandidatna lista kluba JRZ in so glasovalne volitve sploh odpadle.

Slovenski člani skupščinskih odborov

Od Slovencev so prišli v administrativni odbor: Bitenc in Ivan Strcin. Namestniki so: Franjo Žebot, Alojzij Rigler in Pavle Mašič.

Imunitetni odbor: Franc Bajlec in Miloš Stare. Namestniki: Josip Tratnik, dr. M. Sevšek in Janez Brodar.

Odbor za prošnje in pritožbe: Karel Gajšek (je tudi predsednik tega odbora), Demetrij Veble in Miloš Stare. Namestniki: Joža Spindler, Martin Steblovnik in Rudolf Smersu.

Finančni odbor: dr. Josip Lavrič, Marko Kranjc, Franc Gabrovšek, dr. Adolf Golja, dr. Jure Koče in dr. Albin Šmajd. Predsednik tega odbora je bivši minister Demetrij Magarašević.

Člani senatnih odborov

Za skupščinskimi odbori je bila isti dan tudi v senatu predložena samo ena lista

Senatorji so zaklicali rajnemu trikratni »Slava mu!«, nakar je še bila prečitana od dr. Korošca papeževemu tajniku poslana sožalna brzojavka in tajnikov odgovor na njo.

Dnevni red zgodovinske seje senata je pričel in bil zaključen s prečitanjem vladne izjave, katero so sprejeli senatorji z velikim odobravanjem.

Predsedstvo skupščine in senata je bilo 16. februarja sprejeto na dvoru v Dedinju od kraljevih namestnikov.

članov posameznih odborov. Od slovenskih senatorjev so v odborih senata:

Verifikacijski odbor: dr. Franc Schaubach, namestnik Franc Smodej.

Administrativni odbor: dr. Fran Schaubach in dr. Drago Marušič, namestnik Fr. Smodej.

Imunitetni odbor: dr. Franc Kulovec, namestnika Franjo Smodej in dr. Gustav Gregorin.

Odbor za prošnje in pritožbe: namestnik dr. Gustav Gregorin.

Finančni odbor: Franjo Smodej, dr. Fr. Kulovec, namestnika dr. Gustav Gregorin in dr. Drago Marušič.

Prihodnja seja skupščine bo sklicana pismeno. Narodna skupščina je izvolila stalne odbore in je pripravljena za prihodnjo poslovno dobo. Dne 20. februarja je začel proučevati novi državni proračun finančni odbor. Razpravo je otvoril finančni minister Vojin Djuričić s poročilom o proračunu in finančnem zakonu. Zasedanje finančnega odbora bo trajalo kakih deset dni. V Beogradu so ostali le oni poslanci, ki so člani finančnega odbora, vsi drugi so se odpeljali v svoje okraje. Prihodnja skupščinska seja bo sklicana pismeno. Senat se bo sestal najbrž potem, ko bo proračun sprejet od skupščine.

zbornici prvi proračun avtonomne Podkarpatske Ukrajine. Novi deželni zbor bo tudi odločal o nazivu: ali Karpatska Ukrajina ali Podkarpatska Rusija. Prav tako bo moral dovršiti agrarno reformo ter urediti deželno avtonomijo. Vlada Podkarpatske Ukrajine bo imela v deželnem zboru močno podporo, ker ne bo imela nobene opozicije in so ji svojo pomoč obljubile vse narodnostne skupine razen Madžarov. Prvi samostojni proračun bo določen v posvetovanjih deželne vlade z osrednjo češkoslovaško vlado v Pragi.

Dolgotrajnost vladne krize v Belgiji. Zadnjič smo poročali, da obeta kriza Spaakove belgijske vlade dolgotrajnost. Za Spaakom je skušal sestaviti novo vlado bivši ministrski predsednik in večkratni minister Jaspar, zastopnik katolikov. Jasparju poverjena mu naloga ni uspela in je kmalu po vrnitvi mandata kralju umrl po operaciji želodca v starosti 68 let. Za pokojnim Jasparjem se je lotil sestave nove vlade bivši katoliški minister Pierlot, kateri je tudi naletel na hude težave zaradi zahtev posameznih strank.

Moč velesil v zraku. Po uradnih podatkih angleškega letalstva je nemška industrija usposobljena, da zgradi v enem mesecu 1200 vojaških letal. Nemčija poseduje po trditvi Anglije 9800 vojaških letal, Angličani razpolagajo z nad 7000, sovjetska Rusija z nad 7000, Italija z nad 4000, Amerika 3500, Japonci z nad 3100 in Francija z nad 2700 vojaškimi letali.

Anglija bo porabila 250 milijard dinarjev za oborožitev. Angleška vlada je izdala 15. februarja tako zvano »bele knjige«, katera vsebuje izdatke za angleško oborožitev in izpopolnitev deželne obrambe. Po beli knjigi znašajo skupni oboroževalni izdatki eno milijardo funtov šterlingov (250 milijard din). Od te ogromne vsote odpade pol milijarde na tekoče izdatke za deželno obrambo. Jasno je, da tako velikanskih vsot država ne more zbrati in iztisniti po navadni finančni poti. Namen bele knjige je: angleškemu narodu dopovedati potrebo deželne obrambe in ga navdušiti za podpisovanje raznih povelj, katera se bodo uporabljala za oborožitev.

Obisk predsednika francoske republike v Londonu. Program državnega obiska predsednika francoske republike Lebruna s soprogo v Londonu je izdelan. Predsednik bo uradno obiskal angleško prestolnico od 21. do 23. marca.

Raznopoliti častniki v francoski armadi. Predsednik francoske republike je podpisal 15. februarja odredbo, katera omogoča raznopolitim častnikom dostop v oficirsko službo v kolonialnih četah.

Združene države Severne Amerike so uporabile za oborožitev 75 milijard dinarjev v letu 1938, kar znese v njihovem denarju poldrugo milijardo dolarjev.

Zopet iznenadeni Japonci. V kitajski pokrajini Honan je vladalo po zasedbi mesta Hankov po Japoncih dalje časa zatišje. V minulem tednu pa so začeli v Honanu ne-

Pri gotovih boleznih žolča in jeter, žolčnega kamna in zlatence urejuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda prebavo in pospešuje izpraznjenje črev. Kliničke izkušnje potrjujejo, da do mase zdravljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda, pomešana z nekoliko vroče vode. (Ogl. reg. S. br. 15.485/35.)

Iz raznih držav

V NAŠI DRŽAVI

Grški ministrski predsednik in zunanji minister v Beogradu. Na poti k zasedanju Balkanske zveze v Bukarešto se je ustavil 18. februarja v naši prestolnici grški ministrski predsednik in zunanji minister Metaxas. Predsednik grške vlade je bil prisrčno sprejet od naših vodilnih politikov, bil je v avdienci pri knezu namestniku Pavlu in je imel razgovore s predsednikom naše vlade Cvetkovičem in zunanjim ministrom dr. Cincar-Markovičem. V noči na 19. februar je nadaljeval za stopnik Grčije vožnjo v Bukarešto.

V DRUGIH DRŽAVAH

O čem bo razpravljala konferenca držav Balkanske zveze? Zastopniki držav Balkanske zveze so poklicani 20. februarja na posvetovanje v romunsko prestolnico Bukarešto. Na tej konferenci bodo razpravljali: 1. o odnosih med balkanskimi sosedmi; 2. o mednarodnem položaju; 3. o gospodarskih odnosih med članicami Balkanske zveze; 4. o skupnem odgovoru na predlog norveškega notranjega ministra glede splošne razorožitve; 5. o stališču balkanskih držav napram nacionalni Španiji in zvezi z novim položajem.

Nova madžarska vlada. Sredi minulega tedna je odstopila Imredyjeva madžarska vlada. Imredy je izjavil, da je odstopil, ker mu je očitala opozicija, da je judovske krvi. Do padca vlade je prišlo v resnici radi tega, ker je hotela Imredyjeva vlada uveljaviti oster protijudovski zakon in zavoljo agrarne reforme. Regent Horthy je poveljal mandat za sestavo nove vlade dosedanjemu prosvetnemu ministru grofu Telekyju. Teleky je sestavil novo vlado, ki je skoraj ista kot prejšnja Imredyjeva, in bo tudi nadaljevala njeno politiko.

Prvi proračun avtonomne Slovaške. Proračunski odbor slovaškega avtonomnega deželnega zbora je odobril v minulem tednu predlog avtonomnega proračuna in finančni zakon za Slovaško. Zaradi pomanjkanja časa proračun ne bo predložen plenumu deželnega zbora v odobritev, temveč bo uveljavljen na podlagi pooblastila, ki si ga je slovaška deželna vlada dala izglasovati že na prvih sejah avtonomnega parlamenta.

Podkarpatska avtonomna zbornica sklicana v začetku marca. Avtonomna vlada Podkarpatske Ukrajine bo sklicala novo izvoljeni avtonomni parlament v začetku marca. Ob tej priliki bo predložen deželni